

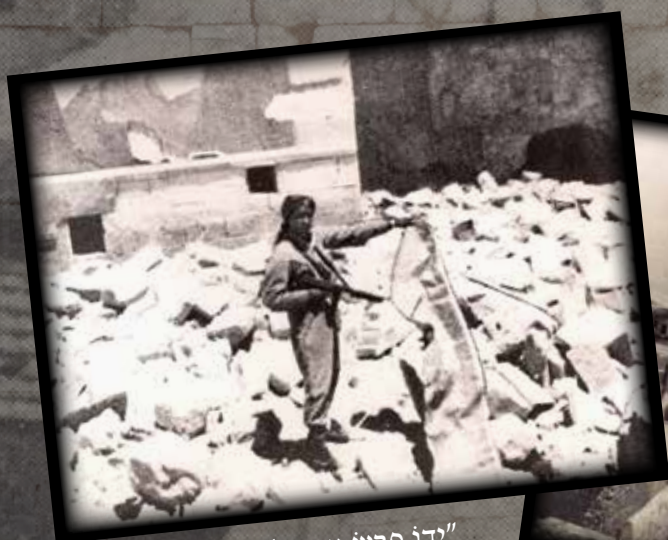
בשובי לירושלים

תולדות הישיבה

בצאתי מירושלים

יום שישי י"ט באייר תש"ח, בצהרי היום. תוך כדי דיונים על תנאי הכניעה החלה ביזת הרכוש מבתי מחסה. הדרך המופיעה בתמונה היא כיום הכביש היורד אל הכותל מכיוון חניון הרובע היהודי.

"ידו פָּרַשׁ אָרַע עַל כָּל מַחְמַדֵּיהָ".
על חורבות "החורבה".

"נִינְצַת אֵשׁ בְּצִיּוֹן".

עם ההשתלטות על הרובע הבעירו הכובשים דליקות בנקודות רבות בתוככי הרובע.

"ובחורי הלכו בשובי".

י"ט באייר תש"ח, שעות אחר הצהריים, על מקומו של הבניין נמצאת כיום תחנת האוטובוס ברובע.

"הסגיר ביד אויב
חומת ארמנותיה".
כיום רחוב גלעד.

"נחלתנו נהפכה לזרים", "המלקוח והשלל".
הכיתוב בתי מחסה לעניים בהר ציון תיבנה ותיכונן
חקוק היה על כמה מהשערים שנפתחו לחצר בתי מחסה.
עדיין ניתן להבחין בשלט "שער יוסף" שנקבע לכבוד
קיסר אוסטריה פרנץ יוזף.

בשובי

רכוש
חברת בתי מחסה
אגודת נעשות למעשה יכולת עבודה
החברה מסדה תרית ת.ד. 204
המסדה תשי"ג בניה ברחוב ע"י העיר

סכנה
ים
זדה

לירושלים

זה לעומת זה

(א. שמר) ביהמ"ד הכותל, ב' עיר העתיקה בירושלים, ניכרת תכונה רבה לקראת הקמת הבניין החדש של הישיבה, בין החומות. על קירות המשרד של הישיבה פרושים שרטוטים ותכניות של ה' אדריכל מר פרנקל, המתכנן אח בניין הישיבה. מנהל הישיבה, מר בן פזי, מצביע על תצלומים שלי. קט הרב ישעיהו הדרי מראשי הישיבה, בתצלומים אלו נראות משפחות ערביות מוציאות, מהש' ער של בתי מחסה, לאחר כיבוש העיר העתיקה בתש"ח, שלל — מיטות, כסאות ושולחנות. ליד תמונה זו הודבקה תמונה אחרת ובה נראים תלמידי הישיבה עם ראשי הישיבה מכניסים מיטות, כסאות ושולחנות דרך אותו שער של בתי מחסה, כששני בחורים מתקינים שלט חדש "מרכז ישיבות בני עקיבא — ישיבת הכר"ת".

בתמונות הללו יש משום סמ' ליות למשמעות של שחרור ירו' שלים ובניינה המחודש.

פרק א

בראשית הייתה מחשבה צעדים ראשונים של הגשמת חזון

שְׁלֹשָׁה הַמָּה מִיִּיבֵי צֶעֶד

כ"ח באייר תשכ"ז. בתום ימים של מתח רב וחרדה גדולה שאחזה במדינת ישראל, יאוש, תחושות מועקה וראיית שחורות, הצליח צה"ל בסייעתא דשמיא לגבור על האויב בחזיתות השונות. בתוכן, גם בעיר העתיקה בירושלים. ידיעות על שחרור העיר העתיקה בירושלים נשמעו ברדיו בכל בית ומילאו שומעיהן בהתרגשות ובשמחה.

בשורה זו פגשה את אברהם דימנט, מפקד איזור כפר דרום במלחמת תש"ח. אברהם שכיחן באותם הימים כמנכ"ל ישיבות בני עקיבא, גוייס לשירות מילואים. בזמן המלחמה, בתוך ההמולה וההתרגשות, מצא את הזמן לכתוב גלויה לראש הממשלה דאז, לוי אשכול. תוכן הגלויה היה קצר ונמרץ, אך קיפל בתוכו געגועים לירושלים השלמה וזיקה בת שנות אלפיים – יש להקים ישיבה בעיר העתיקה.

אברהם דימנט

זהו הצעד הראשון שנעשה למען הקמת "ישיבת הכותל" והוא נשען על פגישות שקוימו במרכז ישיבות בני עקיבא בהן עמד הרב משה צבי נריה על חשיבות הקמת ישיבה גבוהה, מטעם ישיבות בני עקיבא, שתהווה מוסד לימודי המשך לבוגרי הישיבות התיכוניות שכבר פעלו¹. אמנם ישיבת כרם ביבנה כבר פעלה משנת תשי"ד, אך חלומו של הרב נריה היה להקים ישיבה גבוהה המשתייכת לרשת ישיבות בני עקיבא.

הרב משה צבי נריה

חזונו של הרב נריה היה כפול, מצד אחד להקים ישיבה גבוהה לבוגרי ישיבות בני עקיבא ומצד שני להביא לכך שהעיר העתיקה תהיה למקום תורה חי ושוקק. אכן לאחר מלחמת ששת הימים פגש הרב נריה ברב אליעזר מנחם מן שך, שבמקביל להיותו ראש ישיבת פונביז', כיהן גם כראש ישיבת "עץ חיים" הוותיקה שנוסדה על ידי הרב שמואל סלנט בשנת תר"א (1841) בעיר העתיקה. הרב נריה הציע לרב שך להחזיר את ישיבת

1 עד מלחמת ששת הימים פעלו ישיבות בני עקיבא במתכונת תיכונית כגון: כפר הרואה, נחלים, נתיב מאיר, מירון, נתניה ועוד.

המוני העם שבו לכותל

שבאו ועלו לירושלים כמנוחה. על כורחך אתה נוסח כל העת לרמות ולשאול את עצמך: כלום לא כך נראו עולי-הרגל באותם הימים שבני ישראל היו מחולקים לשבטים, וחלא נאמר: "ירושלים כעיר שהוברת לה יחדיו" — עיר שהיא עושה כל ישראל חברים בשעת שקום עלו שבטים לרגל". והנה כך בדיוק באו גם אתמול, כל שבטי ישראל.

— מאת יוסף חר"ק —
נחטולי נחטולים של אדם, למעלה מנאחים אלף נפש, עלו אתמול, בתג השבועות, אל שריד המקדש — הכותל המערבי.
העלויה כבר החלה בשעת זמזומים, שעה שעניין קשה להבין בין חללה לבנו. ראשונים באו כשימי תימורילי-שבועות, ומגום עם נערים וכשתאיר השחר

"מעריב", ז' בסיוון תשכ"ז (15.6.1967)

"עץ חיים" לעיר העתיקה, בכדי שהאזור שבוודאי עתיד להתאכלס בתושבים, לא יהיה מחוסר מקום תורה, ואת דבריו עיגן בפסוק: "לָמָּה תִּהְיוּ אֲחֻרָנִים לְהָשִׁיב אֶת הַמֶּלֶךְ אֶל בֵּיתוֹ" (שמואל ב יט, יב). מסיבותיו שלו לא ראה הרב שך את התועלת בעקירת הישיבה ממבנה הקבע שלה ברחוב יפו, אל מקום חרב ונטול תשתיות. מכיוון שכן, גמר בליבו הרב נריה להקים ישיבה של מרכז ישיבות בני עקיבא, בעיר העתיקה והנושא עמד בראש מעייניו.

לאחר מלחמת ששת הימים, נפתחה העיר העתיקה לקהל הרחב ובכך התאפשר לרבות להגיע אל הכותל המערבי. יום אחרי חג השבועות, ב-ז' בסיוון, עלה הרב אברהם צוקרמן עם בנו מאיר להנחת תפילין ראשונה. הרב צוקרמן כיהן אז כר"מ בישיבת כפר הרא"ה וכחבר הנהלה במרכז ישיבות בני עקיבא. לימים סיפר: "זו הייתה פעם ראשונה אחרי שנים שהניחו תפילין על יד הכותל, ובלבי הייתה מחשבה כבר אז – חייבים להקים

הרב אברהם צוקרמן

ישיבת בני עקיבא בעיר העתיקה". מחשבתו התחברה ליכולת הביצוע המעשי של אברהם דימנט ולמטרה אותה הציב הרב נריה, שהיה איש חזון וחלום, וביחד החלו פועלים להגשמת רעיון הקמת הישיבה.

תוקעים יתד

עם שחרורה של ירושלים העתיקה החליטה הממשלה על שיקום הרובע היהודי ואכלוסו המחודש ביהודים. מלאכה זו לא פשוטה הייתה שכן, לאחר המלחמה היה הרובע היהודי הרוס וחרב ואינו מתאים למגורים בשל הזנחה ומחסור בתשתיות בסיסיות. מעבר להרס שנוצר במלחמת תש"ח,

ההזנחה של הירדנים ומלחמת ששת הימים, היו גם נזקים מפגעי מזג האוויר, גשמים ושלגים. כמו כן, בתחומי הרובע היהודי התגוררו בין 3500 ל-5000 פליטים ערביים. בג' בסיון מונתה ועדת שרים לענייני ירושלים מטעם הממשלה. וב-ז' באב מינה ראש הממשלה, לוי אשכול, את יהודה תמיר ליו"ר היחידה לאכלוס ירושלים במשרד ראש הממשלה, שמה הראשוני של "החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי". האדמות הפרטיות הופקעו על ידי הממשלה והחל תהליך תכנון לשיקום הרובע ואכלוסו. כחלק מהתכנון נקבע כי בתי כנסת וישיבות שפעלו ברובע לפני תש"ח יתחדשו ומשפחות שפוננו מהרובע בתש"ח יקבלו עדיפות למגורים. אולם, לא תוכננה כל הקמת מוסד חדש על אף שהיו לכך פניות רבות. כך העיד יהודה תמיר: "אפשרנו להיכנס רק לאותם מוסדות שהיו קיימים קודם להרס הרובע ולפני אחרים פשוט נעלנו את השערים"².

למרות מדיניות זו, קמה ישיבת הכותל בח' באב תשכ"ז, כמעט באורח פלא. מגעים זריזים עם בנימין שחור³, סגן שר הדתות מטעם המפד"ל, זרח ורפהטיג, וכמו כן עם ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, וסגנו, הרב שאר ישוב הכהן, הולידו אישור זמני להתמקם במבנה נטוש ששימש כבית ספר ירדני לבנות וניצב בצידו המערבי של הכותל הדרומי (כיום "הגן הארכיאולוגי - מרכז דוידסון").

יהודה תמיר

"הראשונים שנכנסו להתגורר ברובע ההרוס היו אנשי 'ישיבת הכותל'. הם הופיעו בצורה משונה למדי", תיאר יהודה תמיר, "באו ואמרו: 'אנחנו כאן, צריך לעשות משהו?'. הכנסנו אותם בתנאים איומים. בהתחלה הם תפסו חדר או שניים. מבחינת הקשיים הם חיו בצורה חלוצית ממש ולא התלוננו"⁴.

2 מרדכי נאור, "הרובע היהודי בעיר העתיקה ירושלים", 1987, עמ' 370.

3 שהיה גם ממייסדי ישיבת כפר הרא"ה.

4 מרדכי נאור, שם.

מבנה בית הספר הירדני לבנות בו התמקמו הבחורים שגוייסו לפתיחת הישיבה.

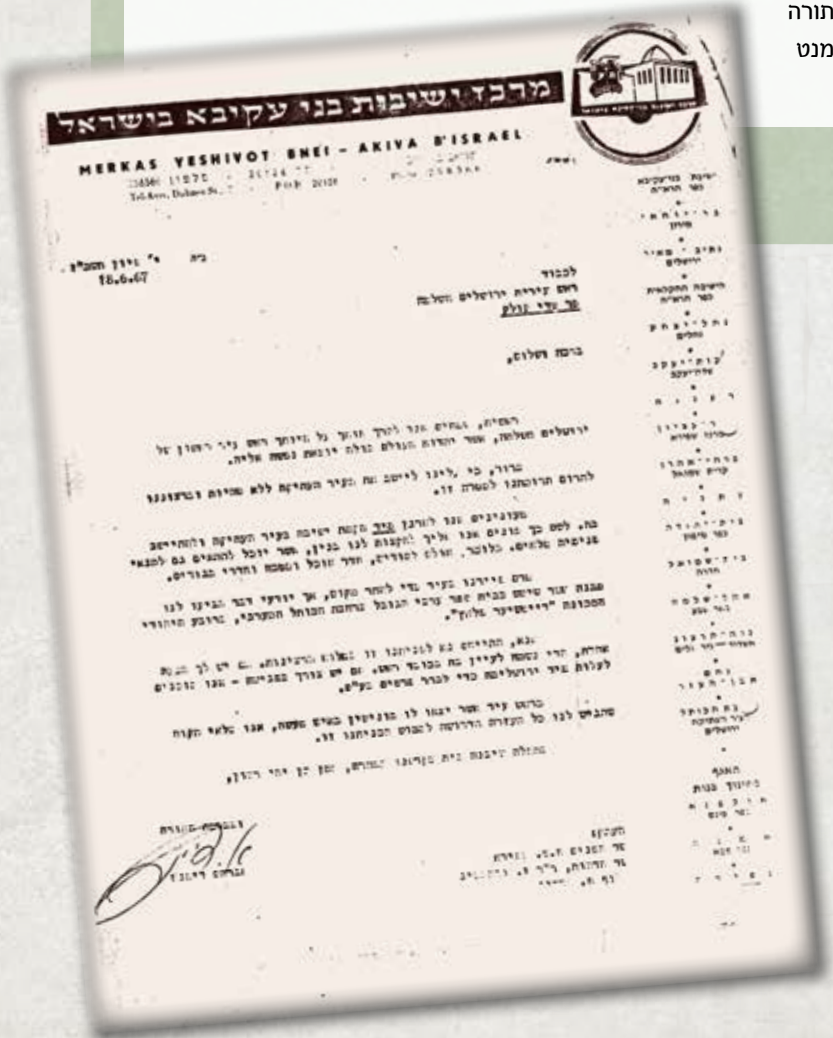

מבט על הרובע היהודי בתחילת שיקומו. במרכז, מבנה בית הספר הירדני ששכן סמוך לכותל הדרומי ובו השתכנה הישיבה בח' באב ובמשך חודש אלול בשכונות עם בית הדין הרבני.

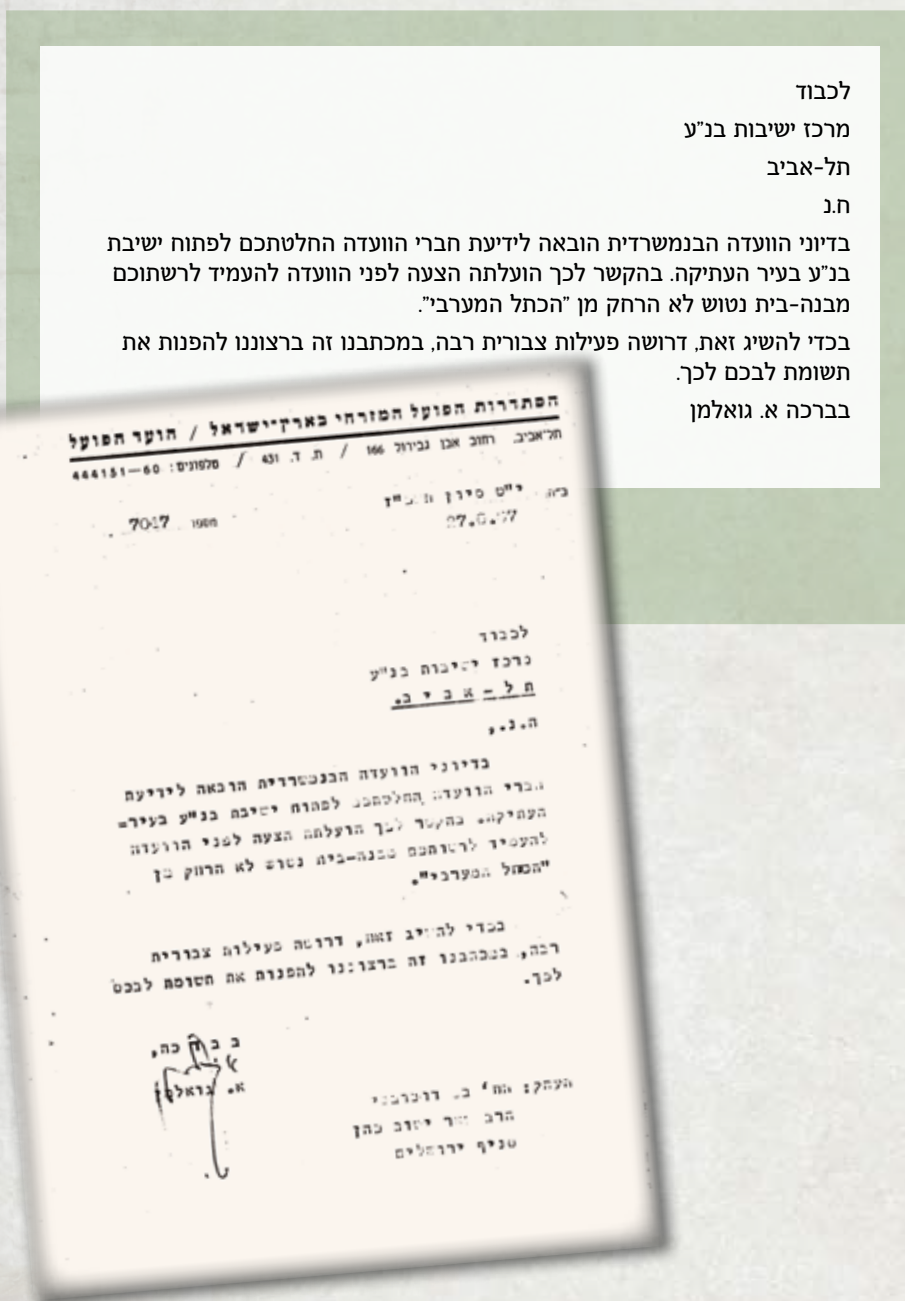

במכתב רשמי שיצא מטעם "מרכז ישיבות בני עקיבא בישראל" בתאריך י' בסיוון תשכ"ז (18.6.67) אל ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, נכתב כך:

לכבוד
 ראש עירית ירושלים השלמה
 מר טדי קולק
 ברכה ושלום,
 ראשית, שמחים אנו לברך אותך על היותך ראש עיר ראשון של ירושלים השלמה, אשר יהדות העולם כולה יוצאת נפשה אליה.
 ברור, כי עלינו ליישב את העיר העתיקה ללא שהיות וברצוננו לתרום תרומתנו למטרה זו. מעונינים אנו לארגן מיד הקמת ישיבה בעיר העתיקה ולהתיישב בה. לשם כך פונים אנו אליך להקצות לנו בנין, אשר יוכל להתאים גם לתנאי פנימיה מלאים. כלומר, אולם למודים, חדר אוכל ומטבח וחדרי מגורים.
 טרם סיירנו בעיר כדי לאתר מקום, אך יודעי דבר הציעו לנו מבנה אשר שימש כבית ספר ערבי הגובל ברחבת הכותל המערבי, ברובע היהודי המכונה "דייטשער פלאץ".
 אנא התייחס נא לפניתנו זו במלוא הרצינות. אם יש לך הצעה אחרת, הרי נשמח לעיין בה בכובד ראש. אם יש צורך בפגישה - אנו מוכנים לעלות מיד ירושלימה כדי לברר פרטים בע"פ.
 כראש עיר אשר יצאו לו מוניטין כאיש מעשה, אנו מלאי תקווה שתגיש לנו כל העזרה הדרושה למוש תכניותנו זו.
 בתפילה שיבנה בית מקדשנו במהרה, אמן כן יהי רצון
 ובברכת התורה
 אברהם דימנט

תוכן הבקשה הועלה בדיוני הוועדה הבינמשרדית לענייני העיר העתיקה וניתן לכך ביטוי, במכתב שנשלח ל"מרכז ישיבות בני עקיבא" בתאריך י"ט בסיוון תשכ"ז (27.6.67):

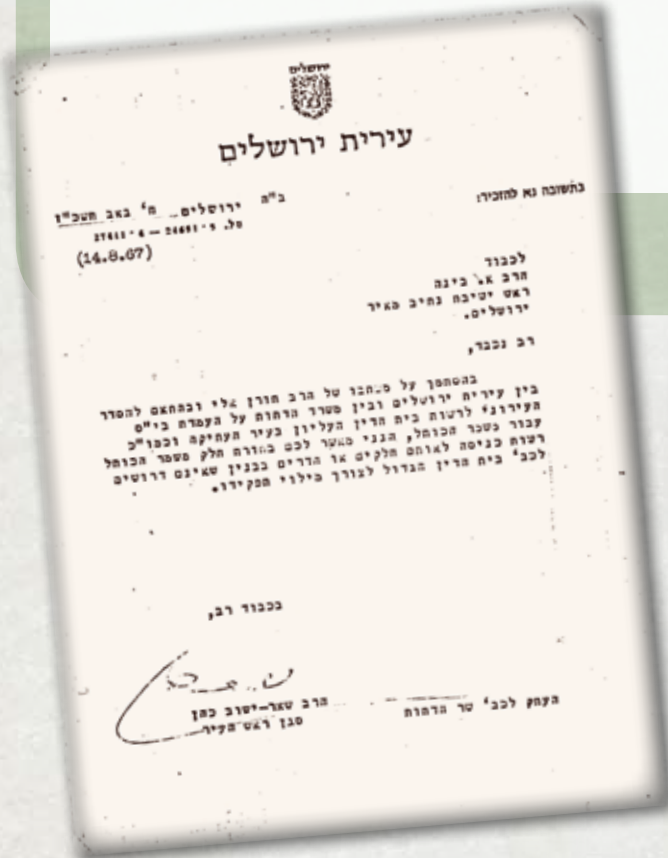
ואכן אנשי מרכז יב"ע החלו פועלים להשגת האישור המיוחל לקבל את המבנה הנטוש לצורך הקמת ישיבה. בסוד העניינים הוכנסו הרב שאר ישוב הכהן, סגן ראש עיריית ירושלים, ד"ר זרח ורהפטיג, שר הדתות ועוד. המאמצים נשאו פרי ועיריית ירושלים, בתיאום עם משרד הדתות, אישרו לפתוח ישיבה במבנה הנטוש בו שכן בית ספר ירדני בסמוך לכותל. אמנם מבנה זה לא ניתן באופן בלעדי לישיבה אלא אף לבית הדין הרבני בראשות הרב הראשי הספרדי הראשון לציון, הרב יצחק ניסים.

כך נכתב במכתב מטעם עיריית ירושלים מיום ח' באב תשכ"ז (14.8.67):

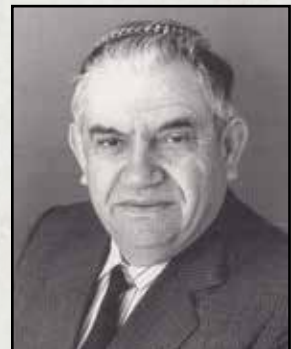
לכבוד
הרב א. בינה
ראש ישיבת נתיב מאיר
ירושלים.

רב נכבד,
בהסתמך על מכתבו של הרב תורן אלי ובהתאם להסדר בין עיריית ירושלים ובין
משרד הדתות על העמדת ב"ס העירוני לרשות בית הדין העליון בעיר העתיקה
וכמו"כ עבור משמר הכותל, הנני מאשר לכם בתורת חלק משמר הכותל רשות
כניסה לאותם חלקים או חדרים בבנין שאינם דרושים לכב' בית הדין הגדול לצורך
מילוי תפקידו.

בכבוד רב,
הרב שאר-ישוב כהן
סגן ראש העיר

מרכז יב"ע שלח את אברהם מרמורשטיין להיות האיש
בשטח, לדאוג לריהוט בסיסי ולתנאי מחייה מינימליים.
במקביל, פנו הרב נריה והרב צוקרמן אל הרב אריה
בינה, ראש ישיבת נתיב מאיר. מכיוון שמבין רבני מרכז
יב"ע היה הוא היחיד בירושלים, והוא נתבקש לעמוד
בראש הישיבה החדשה ולהביא עמו מספר תלמידים
מישיבתו.

אברהם מרמורשטיין

יומה הראשון של הישיבה נקבע לט' באב ובערב יום זה החלו ההתארגנויות. הרב יוסף בא-גד כיהן באותם הימים כמנהל "המרכז לחינוך דתי" בירושלים וגם הוא נרתם למשימה. באותו היום הוא תר אחר בתי דפוס פתוחים במטרה להדפיס מודעות המבשרות על פתיחת הישיבה החדשה מטעם מרכז ישיבות בני עקיבא, אולם, כל בתי הדפוס בירושלים היו סגורים בערב ט' באב, "לא אשכח את זה", מתאר הרב בא-גד, "כשהלכתי להדפיס את המודעות, כל בתי הדפוס היו סגורים אחרי

הרב אריה בינה

הצהרים ערב ט' באב, עד שהלכתי לג'רוזלם פוסט, ברחוב חבצלת בירושלים, אמרתי בליבי עיתון אנגלי, העובדים שם אינם יהודים, אולי הם יוכלו להדפיס". בתחילה לא הסכימו להדפיס עבורו מודעות אך משהסביר להם את חשיבות העניין בדבר הקמת ישיבה חדשה בעיר העתיקה למרגלות הכותל המערבי, השתכנעו. המודעות הודפסו והרב בא-גד פעל בזריזות לתלותם ברחבי העיר ובדרך לעיר העתיקה.

"הצפה", ט' באב תשכ"ז
(15.8.1967)

באותו ליל ט' באב היו כחמישים בחורים משיבת "נתיב מאיר" אותם הביא הרב בינה יחד עם סטנדרים וספרי לימוד. שי סלומון, בוגר "נתיב מאיר" שסיים באותה שנה את השמינית, תיאר לימים: "בערב ט' באב אנחנו כבר לא היינו בישיבה כמובן, סיימנו את השמינית, והרב בינה הזעיק אותנו לישיבה, העמיד שם איזו משאית ואמר לכל אחד לקחת איתו סטנדר, וכך התחלנו שם בישיבה".

העיר העתיקה הייתה נטולת תשתיות כאמור וכמובן שחשמל לא היה. את חדר הלימוד שבתוך המבנה הנטוש, האירו לוקוסים.

במהלך אותו הלילה עלתה השאלה באוויר, כיצד תיקרא הישיבה שזה עתה נולדה? הצעות שונות ומגוונות עלו כ"ישיבת עיר דוד", "ישיבת העיר העתיקה" וכו' עד שלבסוף צעק אחד הבחורים – "ישיבת הכותל". השם שערב לאוזני הנוכחים נקלט במהרה כשמה הרשמי של הישיבה.

"מלחמת ששת הימים החזירה לנו את הכותל המערבי, לאחר שנים רבות של ניתוק", אמר הרב אריה בינה במעמד ההיסטורי ההוא, "השאלה היא מה אנו נותנים לכותל? והתשובה – אנו מחזירים את עטרת התורה ליושנה. בני עקיבא, התנועה החלוצית, מגשימה את חלוציותה אף כאן וחניכיה קובעים אל מול הכותל את ישיבתם".

ד"ר זרח ורהפטיג

"ד"ר זרח ורהפטיג הוא אשר נתן את האות, בח' מנחם אב תשכ"ז, בשיחה טלפונית עם דימנט מנכ"ל ישיבות בני עקיבא בהודיעו כי השעה כשירה להקמת הישיבה וכדאי לא להתמהמה. דימנט התקשר מיד לכפר הרוא"ה לרב נריה ולרב צוקרמן כדי לקבל את ברכתם להקמת הישיבה בעיר דוד. דימנט אף התקשר לרב אריה בינה ראש ישיבת 'נתיב מאיר' ולרב יוסף בא-גד ראש ישיבת בני עקיבא, 'נחל יצחק' בנחלים בבקשה

לרכז 30 תלמידים למשימה זו, כאשר עליהם להימצא בישיבת בני עקיבא 'נתיב מאיר' עד 13.00 בצהריים.

זכיתי כי הביצוע הטכני-המנהלי הוטל עלי. השעה היתה 9.00 בבוקר. אברהם דימנט הסיע אותי לצריפין ושם עליתי על אוטובוס לירושלים. מיד עם בואי נפגשתי עם סמנכ"ל משרד הדתות ר' ישראל צבי ויינברג, שנתן לי את ההנחיות של השר וגם מסר לי המחאה ע"ס 5000 לירות כתקציב ראשוני להקמת הישיבה. באותו יום קיבל הרב בינה מכתב מעיריית ירושלים בחתימתו של הרב שאר ישוב ובו אישור כניסה לחלק מהחדרים של ב"ס עירוני ששימש כבי"ס לבנות בשלטון הירדני. אנו ערוכים לתזוזה. 30 התלמידים הגיעו מירושלים, נחלים וכפר הרוא"ה. העלינו את התלמידים על הרכב, העמסנו סטנדרים ופנינו לעבר העיר העתיקה. בשעה 14.00 אחר הצהריים יכול היה הרב אריה בינה, ראש ישיבת בני עקיבא 'נתיב מאיר', להעביר שיעור בפני התלמידים סמוך לכותל. לאחר השיעור נתכבדו התלמידים בכיבוד קל. יכולנו לבשר לכולם, כי הפעולה אכן הוכתרה בהצלחה. חלומם של רבים וטובים התגשם וישיבת הכותל בעיר העתיקה הפכה לעובדה קיימת. כמה שעות לאחר מכן דאג הרב יוסף בא-גד להתקנת השלט בחזית הבניין למען יראו. בגלל ערב ט' באב לא התקיימה חגיגה לציון המאורע ההיסטורי, אלא ביטוי מקורי נתן לכך ד"ר ורהפטיג שבא לאמירת הקינות יחד עם ראשי ישיבות בני עקיבא והתלמידים. השמועה על הקמתה של הישיבה התפשטה חיש מהר והכתה גלים בקרב הציבור הרחב, אם כי השמחה היתה עצורה בשל אבל תשעה באב.

הרב משה צבי נריה פירסם בתשעה באב תשכ"ז את השורות כדלהלן: 'קול תורה של תלמידי ישיבות בני עקיבא נשמע בתוככי ירושלים על יד הכותל המערבי. פלוגת חלוץ של תלמידי ישיבות בני עקיבא נכנסה אתמול לעיר העתיקה והתיישבה ללימוד תורה בבנין הסמוך לכותל המערבי. מרכז ישיבות בני עקיבא קיבל על עצמו את משימת הקודש להיות בין ראשוני מחזירי עטרת עיר הקודש ליושנה"'.^{*}

* מתוך ספרו של אברהם מרמורשטיין, "וזכרת את כל הדרך", 53-54.

רבבות אמרו קינות ליד הכותל המערבי

"מעריב", ט' באב תשכ"ז (15.8.1967)

ישיבה חדשה בעיר העתיקה

ישיבה חדשה מטעם מרכז ישרי
בות בני עקיבא, המאגד 14 ישרי
בות-נוער, נפתחה אתמול בעיר
העתיקה.
משרד הדתות העמיד לרשות
הישיבה החדשה בניין בעווי העי
תיקה ליד שער ציון.
בישיבה החדשה 30 תלמידים.
(ט)

"דבר", ט' באב תשכ"ז (15.8.1967)

אחד מהבחורים שנכחו במקום היה יוסי פניני, שבעקבות אותו ערב אף החליט להמשיך ללמוד בישיבה. "התכנסנו לפתיחת הישיבה בליל תשעה באב, בצל הדורות", אמר יוסי לכתב "הצפה" שביקש לשמוע את חוויותיהם של התלמידים החלוצים, "בנינו דווקא בליל החורבן, הייתה זו הרגשה מוזרה לשבת בליל תשעה באב ליד הכותל, לאמירת קינות ואחר כך לפתוח את הישיבה. הרגשנו

שאנו בונים מפעל חדש בין החומות, דווקא ביום החורבן, והיה זה מאבק פנימי קשה לאחד את שתי החוויות יחד, חוויית הקינות ובכי החורבן והחוויה של הקמת בניין חדש ליד מקום המקדש דווקא בליל החורבן".

לימים, תיאר חוויה נקודתית מאותו ליל ט' באב: "באותו ערב מגיע שר הפנים משה חיים שפירא והוא מאוד מאוד נרגש מהמראה שהוא רואה, הוא לא אומר דבר ובשלב מאוחר יותר הוא חוזר שוב ומברך 'ברוך מצייב גבול אלמנה'. שאלנו אותו מדוע, אז הוא מספר לנו שהוא חוזר מראש הממשלה לוי אשכול, ושהוא נתן אישור על הקמת הישיבה. האישור כולל גם אישור ללון במקום. זה אומר שישבת הכותל, מבחינה היסטורית, היא מקום ההתיישבות המוכר על ידי מדינת ישראל הראשון מעבר לקו הירוק אחרי 67".

באותו הלילה נשאו ללון במקום ששה בחורים, במרפסת המתחם, אלו היו דייריה היהודים הראשונים בעיר העתיקה מאז נפילת הרובע בשנת תש"ח. בבוקר התקיים מניין כשעוברים ושבים שבאו לכותל והבחינו בשלט החדש, נכנסו והצטרפו.

בין אותם תלמידים שעברו חלוצים לפני המחנה, נכח גם שבתאי רפפורט, לימים ראש בית המדרש באוניברסיטת בר-אילן, שדבריו הובאו באחת מן הכתבות הראשונות שנתפרסמו על הישיבה הפועלת במבנה הסמוך לכותל הדרומי.

ישיבת בני עקיבא בצל הר הבית

אספציות עובנו עתה הנבנו למסוק מסנו לואים אנו את הפוסנה אן הוא עדין רחוקה...
 בליל ט כאב כשדורו האלים לי סתל הגיעו לישיבה החדשה, פו הקמת דרד ו. והחסיג הרוב באנו ובעיר האמתו עוסק על סמפונתה החלוצית של הישיבה הקריא, במס לית סרובה, חסד ורוחסיב את אוחי מסירי יגודה הלוי על נוסה ציון ובנית.

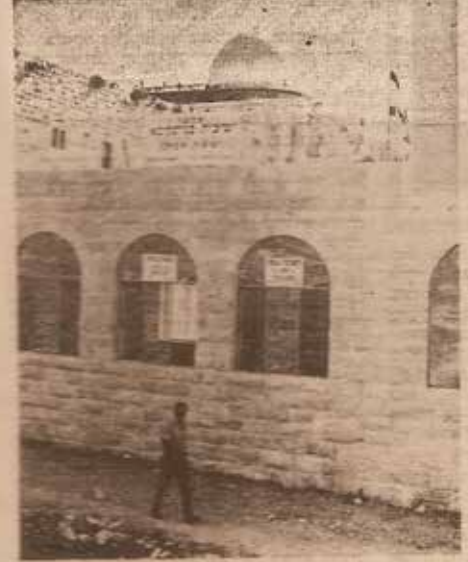
נחנו חלוצים נעבור לפני ה, חלוצים נעבור, פסוק זה והמנגינה שחברה לו והמושרת ע"י רבבות חניכי בני עקיבא בישראל, הושרו השבוע ע"י לי בחורים, מבחירי בוגרי ישיבות בני-עקיבא שבאו לירושלים הבירה ובמבצע חלוצי חנכו את הישיבה הגבוהה של בני-עקיבא בעיר העתיקה - הישיבה הראשונה, שהוקמה לאחר 20 שנה, בעיר המשוחררת.

מאת **יחזקאל לבאי**
 שוב, כמימים עברו, הוכיחו העי' צורים שסימלם הכיפה הסרוגה, כי אכן החלוציות טבועה בדמם, עם קי בלת האות על הקמת הישיבה התנ"כ' רח מארי ומוז לבית מדרשם כשב ליבם חרנסת הייעוד הנודלת, בשעת צהרים בערבו של ט' באב וגיניו לבליון הנאה והמסופה, שיער שיש עד סה כבית ספר ממלכתי ירד כי לבעות חסברי את חזרילי למקום הנור.

היו מסוקות מעצם גולותו של הר ציון אותו הם עומדים לבצע, לא שאלנו כלום, לקחנו את הסטנדרים כוד אחת ואילו הסמכות כיר הסגנית וראשו כמשיית למקום הלימוד, בתחילה - מספר הוא - לא הר' נשתי הרנסת רוממות כל שהיא מ' אחר וה'סכרות סביב התקפת היו סרובות וקינו המקום שיפגעו אוחי ובעת שהחילולו ללמוד, לפתע ה'

מי הם החלוצים שחלכו לפני ה' מתנו? שאלנו את ראש ישיבת בני עקיבא, נחיה מאיר, הרב אריה ביי זה והוא משיב מתמונת: הרי יודע כי הבורה הם סיוס חלוצי שנסר אים ובאים, צלצלו להם שיבואו להקים הישיבה ונארי.

מנו, סירב, לנקים את הישיבה, על כך הישיבו לנו שנים, הרב יו' סיי באיגד סגול מרוב לחינד דתי, וראש הישיבה ר' אריה.

הרעיון ענה בליבו של ראש ישי' בות בני עקיבא הרב מ. צ. ביה שיום ודאן להקמת האילו לנבי ה'י זמן הרי יש צורך... מציין ה' איות - לגאל הארסה הלכה למעשה ר' סקי מלשה כמחשבה תחילה, וכו' יש לך דבר מלמית יותר ממחשבה כשי' והיא באה עם הליפור?

ואילו הרב באיגד סבא צד אחר לעבורה הקיימת של ישיבת בני עקיבא ליד המסול, השטני שחכחלה זקוק לנו חשנו שיש צורך להקים יד ליוז לזכרם של עשרות בוגרי בני עקיבא שנסלו למען ירושלים ולשען המולדת, האגודתה הרסה בי יותר היא לימוד תורה לזכרם ליד כותל מרובי שמשולם לא זה סמנו שכינה.

אחר מאותם שבאו לישיבה בעיצומו של יום, הוא שכתאי רמפורט בן ה' 18.

צעיר הייכן ונעים הליכות, שחתם בן הישיבה סבול בו בליחי אוחי ס' מסן של חרודי הכיפה הסרוגה, כי שנת הלימודים תחלפת למד בישיבת נחיה מאיר, עדי להקמת ישיבת ה' כותל חשב ללמוד בישיבת סניבו' עובנו, כרק, עתה כשנודע לו עדי הקמת ישיבה ליד הכותל החליט לי היות עם החלוצים וללמוד בצלו של מסוקת המקדש.

חילולו לואים את כל איום מאריות שצברו על המסוק וידענו עם כאב חשנה יזיה סן הקסום ביותר - מ' בויתה רוחנית - סכל צמות מ' ה' אב בעצום עברי, ובסגנון המסובל של תלמודי ישי' בה מסיום שכתאן את שחתנו וי' אומר: את מה צארע אפסר לתרץ גם כן, את הנאולה וראים אנו כי סגנת הר', שאת החקינו צברנו, די חיינו ברוכים לשתות.

הבחינה על סמיותה ונחיים כסברו על ר' אריה ביה צאכל לנו: רבנו לזכר את תלמודי לא רק לרעיה האלה הוא גם להרנסתה ידו כיוון מאיר שפסד עונה אל יארע אני מספיק בבית המסות אלא שיש לכאב אני מרבים בבית המסות, ולי היה כספיוסו לשיח' עם זה וצבל זה סכנו י' חיינו ברוכים לשתות.

"הצפה", י"ב אב תשכ"ז (18.8.1967)

ישיבת בני עקיבא בצל הר הבית

"נחנו חלוצים נעבור לפני ה' חלוצים נעבור", פסוק זה והמנגינה שחברה לו והמושרת ע"י רבבות חניכי בני-עקיבא בישראל, הושרו השבוע ע"י לי בחורים, מבחירי בוגרי ישיבות בני-עקיבא שבאו לירושלים הבירה ובמבצע חלוצי חנכו את הישיבה הגבוהה של בני-עקיבא בעיר העתיקה - הישיבה הראשונה, שהוקמה לאחר 20 שנה, בעיר המשוחררת.

"שוב, כמימים עברו, הוכיחו הצעירים שסימלם הכיפה הסרוגה, כי אכן החלוציות טבועה בדמם. עם קבלת האות על הקמת הישיבה התגברו כארי ובלו לבית מדרשם כשבליבם הרגשת הייעוד הגדולה. בשעת צהריים בערבו של ט' באב הגיעו לבניין הנאה והמטופח, ששימש עד כה כבית ספר ממלכתי ירדני לנערות והפכו את חדריו למקום של תורה.

מי הם החלוצים שהלכו לפני המחנה? שאלנו את ראש ישיבת בני עקיבא, נתיב מאיר, הרב אריה בינה והוא משיב מתונות: "הרי ידוע כי החבר'ה הם טיפוס חלוצי שנקראים ובאים, צלצלנו אליהם שיבואו להקים הישיבה ובאו".

מדוע מיהר להקים את הישיבה? על כך השיבו לנו שניים, הרב יוסף בא-גד מנהל מרכז לחינוך דתי, וראש הישיבה ר' אריה. הרעיון עלה בליבו של ראש ישיבות בני עקיבא הרב מ.צ. נריה שיזם ודאג להקמה ואילו לגבי הזמן יש צורך, מציין ר' אריה, לגאול את האדמה הלכה למעשה וסוף מעשה במחשבה תחילה. וכי יש לך דבר מעמיק יותר ממחשבה כשהיא באה עם הלימוד?

ואילו הרב בא-גד מביא צד אחר לעובדה הקיימת של ישיבת בני עקיבא ליד הכותל. "חשנו שהכותל זקוק לנו, חשנו שיש צורך להקים יד לידו לזכרם של עשרות בוגרי בני עקיבא שנפלו למען ירושלים ולמען המולדת, והאנדרטה היפה ביותר היא לימוד תורה לזכרם ליד כותל מערבי שמעולם לא זזה ממנו שכינה".

אחד מאותם שבאו לישיבה בעיצומו של יום, הוא שבתאי רפפורט בן ה-18. צעיר חייכן ונעים הליכות, שחותם בן הישיבה טבוע בו בליווי אותו סממן של הדור, הכיפה הסרוגה. בשנת הלימודים החולפת למד בישיבת נתיב מאיר. עד להקמת ישיבת הכותל חשב ללמוד בישיבת סוניבז' בבני ברק, עתה כשנודע לו על הקמת ישיבת הכותל החליט להיות עם החלוצים, וללמוד בצלו של מקום המקדש. שבתאי מספר: "כשנגשנו לישיבה מצאתי את החבר'ה מתהלכים ופניהם היו סמוקות מעצם גדלותו של הרעיון אותו הם עומדים לבצע, לא שאלנו כלום, לקחנו את הסטנדרים, ביד אחת ואילו הגמרות ביד השנייה ויצאנו במשאית למקום הלימוד".

"בתחילה", ממשיך הוא, "לא הרגשתי הרגשת רוממות כל שהיא מאחר והעבודות סביב ההקמה היו מרובות, ניקינו המקום שיפצנו אותו, לכתע החילותי לחוש את כל אותם מאורעות שעברו על המקום וידענו שט' באב השנה יהיה מן הקשים ביותר, מבחינה רוחנית, מכל צומות ה ט' באב בשנים עברו".

ובסגנון המקובל על תלמידי ישיבה מסיים שבתאי את שיחתנו ואומר: "את מה שאירע אפשר לתרץ גם כך, את הגאולה רואים אנו כפסגת הר, שאת תחתיתו עברנו ואת אמצעיתו עזבנו עתה הגענו למקום ממנו רואים אנו את הפסגה אך היא עדיין רחוקה..."

בליל ט' באב כשזרמו האלפים לכותל הגיעו לישיבה החדשה, שר הדתות ד"ר ז. ורהפטיג והרב בא-גד ובעוד האחרון עומד על משמעותה החלוצית של הישיבה הקריא בסמליות מרובה, השר ורהפטיג את אחד משירי יהודה הלוי על נחמת ציון ובניה.

אמנם קדמו להקמת הישיבה אי אלו בעיות שפתרון לא היה קל אלמלא עזרתו של סגן ראש העיר ירושלים הרב שאר-ישוב שבשיתוף עם אנשי משרד הדתות עשו רבות להקמת ולאיתור מקום הישיבה. בתוכנית משרד הדתות לשכן בישיבה גם את אותם שיהוו "משמר הכותל" כדי שיוכלו לעסוק בתורה ובשמירה על מצוותיה. ונסיים בדבריו של ר' אריה בינה שאמר לנו: "רצינו לקרב את הציבור לא רק לרעיון הגאולה אלא גם להרגשתה ויש בידינו מאחד שאמר 'עתה אין לאמר אני מאמין בביאת משיח אלא שיש לאמר אני מרגיש בביאת משיח'. ולו היה ברשותנו לשנות צום זה ואבל זה, מובן שהיינו צריכים לשנות".

אחרי אותו ליל לימוד יצאה הישיבה החדשה ל"בין הזמנים". אולם בשונה מכל ישיבה היוצאת ל"בין הזמנים" כשיש לה תלמידים מן המניין, ותלמידים שכבר נרשמו לקראת סוף השנה, לישיבת הכותל לא היו תלמידים, ולאחר תלמידים שטרם נרשמו לישיבה כלשהיא, או כאלו המחכים לגיוס לצה"ל בקרוב, הייתה בגדר משימה בלתי אפשרית. גם אלו שנכחו בפתיחת הישיבה בט' באב לא האריכו שהותם לזמן אלול עקב תוכניותיהם הפרטיות שנקבעו מבעוד מועד.

כמה מן התלמידים שהיו בט' באב והוקסמו מהחוייה, מהחלוציות ומהשליחות, קיבלו על עצמם להישאר בישיבה גם בימי "בין הזמנים". חלקם נשארו לישון באחד מהחדרים וחלקם חזרו לביתם בכל לילה. בשבתות זכו למספר נוכחים גדול יותר שהורכב ממתעניינים וממבקרים שבאו לכותל.

עבודות בימים ראשונים.